

ליקוטים נפלאים פרשת שופטים

מדוע בתחילת הפסוק נאמר "סוסים" בלשון רבים ואילו בסופו כותבת התורה "סוס" בלשון יחיד?

מתרץ ה"חפץ חיים", שכאשר רוצה היצר הרע לפתות את האדם לחטא, הוא אינו מנסה להכשיל אותו בעבירה חמורה, אשר הצעה לעבור עליה בודאי תרתיע אותו - אלא במעשה הנראה בעיניו פעוט, אשר ישנם, לכאורה, היתרים רבים לעשות אותו. אל מול פיתוי שלדעתו יש היתר לעשותו, לא תמיד יחזיק האדם מעמד, וכיון שנכשל, נפתחה בפניו הדרך לבוא ולהכשל פעם נוספת, והפעם גם עבור סכום פעוט ובאופן שאין בו התר כלל... שכן זהו טבעו של אדם, כמאמר הגמרא (קדושין מ, ע"א): "כיון שעבר אדם עברה ושנה בה... נעשית לו כהיתר".

דוגמא נפלאה לכוחו של ההרגל, מצאנו בדברי רבי אהרן לייב שטיינמן ז"ל (הובאו בקובץ "מזקנים אתבונן"), שסיפר על אותו פקיד גוי שכשבקשוהו להבריח את האדמו"ר מבעלזא בשואה, לא היה מוכן בעד שום הון שבעולם לעבור על החוק ולהבריח, בסופו של דבר שכנעוהו תמורת ממון רב (חמשים אלף דולר!) והבריח את האדמו"ר, ואז הגיע למצב שהבריח כל אחד, ואפילו בעד כמה דולרים בודדים!

הרי לנו כי גם אצל הגוים יתכן מצב ש"חטא" (לשיטתם), נעשה כהיתר. ללמדנו, כמה צריכים אנו, להשמר מלהתקרב אפילו פעם אחת לחטא!

לאור דברים אלו - ממשיך ה"חפץ חיים" - נוכל לתרץ את שנוי הלשון בין רבים ליחיד: מלך, אשר התורה התרתה בו לבל יחזיר את העם מצרימה, אכן לא יעשה זאת עבור סוס אחד, אולם למטרת השגת סוסים רבים - מסוגל הוא למצוא היתרים, אשר העקרי שבהם, שסכום כסף כה גדול, אסור לתת לו להשטת מבין האצבעות...

ומשייתפס ברשתו של היצר הרע, ותאות הסוסים תבער בו, נקל יהיה בעיניו להשיב את העם מצרימה גם עבור סוס אחד. (לאור הנר)

"לבלתי רום לבנו מאחיו" (יו, כ)

ידוע היה על כ"ק האדמו"ר רבי שלמה מזוועהיל זצ"ל שהיה נוהג להתרועע עם פשוטי עם ומשמח את ליבם, וכל כך הפליג בעבודה זו מאד, עד שגם בעלי חיים הולכי ארבע, היו מכירים ויודעים את טוב ליבו הרחום, והיו המה משחרים לפני פתח ביתו והוא בכבודו ובעצמו היה מאכילם די והותר לקיים בעצמו "ורחמיו על כל מעשיו".

פעם שאל אותו אחד ממקרוביו, מדוע יתנהג הרבי בדרך כל כך משונה להשפיל עצמו ולהתבזות כל כך, ולמה לא ילכלכל דרכיו והנהגתו כדרך כל האדמו"רים הנוהגים בגינוני מלכות וכו' הרי כבר אמרו חז"ל (ב"מ ל.) "פעמים שאתה מתעלם כגון זקן ואינו לפי כבודו".

השיב הרבי לעומתו: לשיטתך שאני צדיק, הרי כתוב (משלי י-כה) "צדיק יסוד עולם", היינו שהצדיק הוא היסוד ואבן הפינה של כל

"שופטים ושוטרים תתן לך... ושפטו את העם" (טז, יח)

מפני מה פותח פסוק זה בגוף שני, "תתן לך", ומסיים בגוף שלישי "את העם" היה ראוי להאמר: "תתן לך ושפטו אותך" או "תתן לעם ושפטו את העם". ויש ליישב דרכו של עולם, כשרואים פשוטי העם כי חשובי הקהל שומעים בקול הרב או הדיין מכבדים הם אותם ומציינים לפסקיהם; ברם, כשדברי הרב אינם נשמעים ע"י החשובים - אף ההדיוטות מזלזלים בהם. וכך יתפרש הפסוק: - "שופטים ושוטרים תתן לך", הדברים הללו נאמרים לגדולי העם: "שופטים ושוטרים תתן לך" - אם תמנה עליך שופט ושוטר, ותציית לכל דבריו, בסופו של דבר יתקיים: "ושפטו את העם". יהיו הללו מסוגלים לשפוט אף את פשוטי העם. (כ"ק מרן מהר"י מבעלזא ז"ע)

"צדק צדק תרדוף למען תחיה" (טז, כ)

איתא בגמרא (ב"ב ט.). 'רבי יהודה אומר בודקין לכסות' אם בא איש עני אל גבאי צדקה ומבקש ממון בכדי לקנות לעצמו בגדים ללבוש, בודקין אחריו אם באמת אין לו, אבל אם בא לבקש מזונות לאכול, נותנים לו בלי לבדקו אם יש לו או לאו. וזה מרומז כאן בפסוק "צדק צדק תרדוף" איזה צדקה תרדוף ותעשה מיד בלי לחקור אודותיו "למען תחיה" אם מבקש אוכל למען שיוכל לחיות. (ר' מאיר מפרמישל'אן)

"על פי התורה אשר יורוך ועל פי המשפט אשר יאמרו לך תעשה לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (יו, יא)

מצינו בגמרא (שבת סא.) חשיבות לימין, שניתנה תורה בימין, ויש חשיבות לשמאל דקשירת תפילין היא בשמאל. ואיתא שם: "אמר רב נחמן בר יצחק ירא שמים יוצא ידי שתיהן" נועל של ימין וקושר של שמאל, כי חשיבות שמאל היא בקשירה, עיי"ש. "ושמאל יאמר האדם מה לי לדקדק בזה, הלא ימין ושמאל אברים שלי הם, ולא יחר אפם עלי, ומה שייך בזה יראת שמים, לזה אמר הפסוק: 'ולא תסור מן הדבר אשר יגידו' - החכמים גם במה שהוא 'לך ימין ושמאל' - שהם אברים שלך, מכל מקום לא תסור מדברי חכמים, לפי שהכל דוגמא דלעילא וכל עשיותיו ראוי להיות על דוגמא עליונה, והוא רמז נאה". (ישמח משה)

"רק לא ירבה לו סוסים ולא ישיב את העם מצרימה למען הרבות סוס" (יו, טז)

לעיי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

ליקוטים נפלאים פרשת שופטים

פרש"י: "שאם לא ישמע לדברי הכהן כדאי הוא שימות".
וקשה, מדוע המתין רש"י עד התנאי השלישי במי שאירש אשה
חדשה, ולא פירש כן גבי תנאים דבית וכרם, שאם לא ישמע
לדברי הכהן כדאי הוא שימות?

ושמעתי מתרצים, מאחר ובכל שאר הדברים יכול הרוצה
להחמיר לנהוג כן לפי שיקול דעתו, אך במקרה שארש אישה
ולא לקחה, ורוצה להחמיר ולצאת למלחמה, והרי אם ימות יגרם
מזה צער וסבל לאשתו, א"כ זוהי חומרא שבאה על חשבון
חבירו, וע"כ כדאי הוא שימות! (שאלת רב)

"ויספו השוטרים לדבר אל העם ואמרו מי האיש הירא ורב הלבב ילך וישב לביתו" (כ, ה)

וברש"י ז"ל: "ר' יוסי הגלילי אומר, הירא מעבירות שבידו".
כבר תמהו רבים, שהרי יראת חטא ממדת הצדיקים הוא ולמה
ילך וישב לביתו.

אמנם ביאור הדברים הוא, כי תנאי ראשון של חייל ההולך
למלחמה צריך להיות שהוא מוכן למסור נפשו למען הזולת. וזהו
בעצם מהותו של חייל ההולך לשדה הקרב, עוזב את ביתו ואת
עירו, והולך למלחמה, למען יוכלו האנשים אשר נשאר במדינה
להמשיך בשגרת חייהם, כלומר אינו דואג לעצמו ולעניניו אלא
הולך ומסתכן למען הזולת. ואם כן "הירא מעבירות שבידו" -
שהעבירות 'שלו' מפריעים לו בשעה כזו שעדיין דואג לעצמו
ולרווחתו, הרי הוא היפך מהותו של חייל שמפקיר עצמו למען
הזולת ואין לו מקום בשדה המלחמה.
(הגה"ק מאוסטראווצא זצ"ל)

"מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו" (כ, ה)

וברש"י הק' מביא ר' יוסי אומר זה הירא מעבירות שבידו.
וקשה להבין הרי זה ירא ה' באמת אם ירא מעבירות שבידו, ואם
לא הם, מי כן יהא ראוי ללכת למלחמה?
ויש לומר, אם הוא ירא מעבירות, א"כ הוא בעל תשובה גמור, אז
אמרה תורה "ילך" שהוא ילך למלחמה, והקב"ה מבטחו "וישוב
לביתו" שהוא יזכה לשוב לביתו אחר המלחמה ולא יינזק, ולכן
לא כתוב כאן כמו בשאר הדברים שחוזר מן המלחמה, "פן ימות
במלחמה וכו'" כי לו יש הבטחה שיחזור לביתו, ולא ימות.
(מהר"ש מבעלזא)

"מי האיש הירא ורך הלבב ילך וישב לביתו" (כ, ה)

מפרש רש"י: "הירא מעבירות שבידו". מי שחושב תמיד על
עבירות שבידו, עד שהוא שוקע בעצבות וממילא אינו יכול
לעבוד את ה' בשמחה, אינו רשאי לצאת למלחמה.
(ר' דוד מקוצק)

העולם. כשרוצים לבנות יסוד לבנין גדול כל כך, יש להעמיק
החפירה מאד. לפיכך הצדיק שהוא יסוד העולם צריך להיות
שפל ועניו מאוד, שכולם הולכים עליו, ורק כך יעשה יסוד ראוי
לקיום העולם.

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (יה, יג)

מדויק הגה"ק בעל ה"חפץ חיים" זי"ע, הכתוב מדגיש "עם ה'
אלוקיך" ללמדנו שעם ה' אלוקיך עליך להיות תמים, אבל עם
הבריות אין אתה צריך להתנהג בתמימות...

ומעשה שבאו והתלוננו בני ישיבה לפניו, על שאבדו הונם בענין
רע, כאשר סוחרים שנתקשרו עמהם הוליכו אותם שולל.

השיבם ה"חפץ חיים": שכיון שהורגלתם כבני ישיבה ללכת
בתמימות עם הקב"ה, סברתם בטעות שכן ראוי גם עם בשר
ודם. ברם לא היא, כי הכתוב אומר "תמים תהיה עם ה' אלקיך",
עמו דייקא, ולא עם בני אדם...

שאלו פעם חסידיו של הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע את רבם: מה
יותר חשוב "אדם גדול" או "תמים"?

השיב להם: ודאי שתמים יותר חשוב! מכיון שהרי אנחנו רואים
כשיש לפנינו שתי חלות, והאחת גדולה ולא שלימה, והשניה
קטנה ושלימה, הדין הוא שצריכים לברך על הקטנה השלימה...
(החפץ חיים)

"ואתה לא כן נתן לך ה' אלקיך" (יה, יד)

בספרים הקדושים פירשו שגוי שקם בבוקר יכול לעשות מה
שעולה בלבן, משא"כ יהודי קודם צריך ליטול ידיו, לומר ברכת
התורה, אח"כ לקרוא קריאת שמע ולהתפלל, ורק אח"כ יכול
לאכול פת שחרית, וגם זה לא לפני שידע שהכל בכשרות כדבעי
והפרישו תרומות ומעשרות.

וזהו כוונת הכתוב 'לא כן נתן לך', יש לו ליהודי הכוח לעמוד בפני
יצרו כשמפתהו לדבר עבירה ולומר "לא כן" ולהתגבר על כל
התאוות, וכוח זה 'נתן לך ה' אלקיך'.

(ע"פ שיח יעקב יוסף)

"ואיש אחר יחנכנו" (כ, ה)

מפרש רש"י: "ודבר של עגמת נפש הוא זה", וכי עוגמת הנפש
שאיש אחר יחנוך את הבית גדולה מעצם החשש שהוא עצמו
ייהרג במלחמה?

אלא עוגמת נפש גדולה היא שברגעי חייו האחרונים, במקום
להרהר בתשובה תהיה דעתו של אדם נתונה למחשבה שהבית
שבנה יהיה לאחר.

(רבי אברהם מרדכי מגור)

"ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה ילך וישב לביתו פן ימות במלחמה ואיש אחר

יקחנה" (כ, ז)

סיפורים נפלאים פרשת שופטים

זה משפיע על שכלו לסלף את דעתו. זהו פירושו של הפסוק: "ויסלף דברי צדיקים" - אמר הרב מאפטא זצ"ל, אפילו אם הדין מוסיף להיות צדיק גם לאחר קבלת השוחד, שכן ראה ולא ידע מאומה על כך, בכל זאת יש בכוחו של השוחד לסלף את בינתו ואת דבריו.

"לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך ימין ושמאל" (יז, יא)

חסיד אחד נהפך עליו הגלגל, ירד מנכסיו ונעשה עני גדול. מאחר שבחוף לארץ היו לו קרובים, עשירים גדולים, שאל בעצת הגאון הקדוש מגור, בעל "חידושי הרי"ם", אם ייסע לקרוביו בחו"ל לבקש מהם עזרה, שיוכל לעשות איזה עסק להתפרנס ממנו. והצדיק לא הסכים.

שאל האיש: אם כן אולי אכתוב להם מכתב, אתאר להם רוע מצבי, וישלחו לי סכום מסוים למחייתי, כי הם נדיבי לב, כל שכן שאני קרוב משפחה להם. השיב הרבי: אף לזה אינני מסכים. הדבר היה לפלא בעיני האיש, נסע בפחי נפש הביתה ובמצבו לא חל כל שינוי לטובה.

אחר כך נסע עוד פעם לגור, שאל שוב את הרבי והוא שוב לא הסכים שיבקש עזר וסעד מקרוביו, וכן חזר הדבר כמה פעמים. וצרת האיש גדלה.

עולליו שאלו לחם וביתו ריק, ואשתו מציקתו מאוד על שאינו חס על נפשו ונפשות ביתו ואינו נוסע לקרוביו.

כשבא עוד פעם לגור, בכה הרבה לפני הצדיק ואמר: איני רואה שום עצה לפניי אלא לפנות לקרובי שבחוף לארץ שיתמכו בי.

השיבו הרבי: מה אעשה לך. אני כבר אמרתי לך דעתי. ולא יכול עוד האיש להתאפק וכתב מכתב לקרוביו על מצבו.

מכתבו עשה פרי, קרוביו שלחו לו תיכף סכום הגון ומצבו השתפר. אחר כך שלחו לו עוד כמה פעמים סכומי כסף, בלי שום דרישה מצדו, והוא נחלץ מן המיצר. אבל מיד אחר זה חלה האיש במחלה אנושה, ומצבו הלך ורע מיום ליום, ולא יכול לרדת ממיטתו.

צערו היה גדול ביותר, שלא יכול לנסוע לגור ולהתנצל לפני הצדיק, כי הוא תלה את סיבת מחלתו בזה שעבר על דעת הצדיק. ביקש את אחד מידידיו שיסע לגור על אודותיו.

הלה נסע, הזכיר את החולה לפני הצדיק ואמר שצריך לרחמים גדולים. הצדיק שתק כמה רגעים, ואחר כך אמר: דע לך, שלפעמים כשנגזר על אחד מיתה ר"ל, יש עצה בשמים להסיר ממנו רוע הגזירה על ידי ייסורים. עני חשוב כמת, ועל ידי כך היה יכול עוד לחיות, ומה אני יכול לעשות אם הוא בעצמו דחה את העניות מאתו, כשקרוביו הסירו ממנו את הדחקות, נפסקה חיותו. ידידו של אותו חסיד

נסע תיכף מגור אל החולה, וכבר לא מצאו בחיים. (סיפורי חסידים)

"שופטים ושוטרים תתן לך בכל שעריך" (טז, יח)

כידוע, כל ימיו של פאר הענווה, רבי שלמה זלמן אוירבך זצ"ל, סלד מלדבר על עצמו. ברם, פעם אחת, בעומק חכמתו ובהבנתו את נפתולי הנפש, חרג מגדרו ודיבר על עצמו, ומעשה שהיה כך היה: הורים לילד עם פיגור שהתבגר, באו להתייעץ עם רבינו, לאיזה מוסד לשלוח את בנם. הדריכם רבינו להכניסו למוסד מסוים בצפון הארץ, והפטיר: "אבל צריך לדאוג שילך לשם בחשק!". "מה נסביר לו?!", תמהו ההורים, "הרי הוא אינו בר-הבנה!", אמר רבינו: טוב הביאוהו נא אלי. בבואו, כיבדו רבינו לשבת לידו, ופנה אליו בחום: "אתה יודע מי אני? - אני שלמה זלמן אוירבך. אנשים ורבנים מכל הארץ שואלים אותי שאלות, ואני נותן להם תשובות והוראות. כעת, אני רוצה לתת לך סמיכה וכתב רבנות! אבקש שאתה תהיה רב במוסד פלוני...". ניצוצות של אושר ניצתו בעיני הנער.

שמח וטוב לב, ארז את מזוודותיו ונסע למוסד בצפון, כדי למלא בדחילו ורחימו את תפקיד "הרבנות" אותו הטיל עליו עמוד ההוראה, לימים, סיפרו בני המשפחה, כי הנער כה אהב לשהות במוסד ההוא, עד שאף בחופש לא אבה לשוב הביתה, משום שהוא "צריך להיות שם בגלל הרבנות...". (חכו ממתקים)

"כי השחד יעור עיני חכמים ויסלף דברי צדיקים" (טז, יט)

אפשר להבין "יעור עיני חכמים" כי ישנם גם "חכמים להרע", אבל כיצד אפשר להבין, שהשוחד יסלף "דברי צדיקים"? אדם הלוקח שוחד, הייתכן שבשם צדיק יכונה?

בעת שישב בעל "אוהב ישראל" זצ"ל, מאפטא, על כסא הרבנות בקולבסוב, באו פעם לפניו שני בעלי דין לדין תורה. יתר הדיינים לקחו שוחד והיו נוטים לצד אחד, אולם הרב מאפטא גילה כלפיהם התנגדות נמרצת והוכיח להם כי אין ההלכה כמוותם. יעצו הדיינים לבעל הדין כי ישחד גם את הרב. אך כיצד עושים זאת, והלא בשום פנים לא יסכים הרב לקבל שוחד? יעצו לו איפוא לשלשל בחשאי סכום כסף ניכר לכיס בגדו של הרב. בעל הדין עשה כעצתם ואיש לא ידע דבר על כך.

למחרת, כאשר ישב הרב להמשיך בדין תורה, הרגיש כי דעתו החלה להסס בדבר וכי קם בו רצון להסכים עם דעת הדיינים.

מיד דחה את ישיבת בית הדין וכל אותו היום בכה והתחנן לפני רבנו של עולם, כי יאיר את עיניו לראות את האמת.

כך עברו ימים מספר עד אשר גילה הרב את הכסף בכיס בגדו ומיד הבין כי בעל הדין הוא אשר שם את הכסף בכיסו כדי לשחדו.

כל כך גדול הוא כוחו של שוחד, שאפילו אם הדין אינו יודע מאומה על כך, בכל זאת

לעיי"נ

הרה"צ פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

סיפורים נפלאים פרשת שופטים

"שום תשים עליך מלך" (יז, טו)

מספרים על הרה"ק רבי ישראל מהוסיאטין ז"ע שביקר פעם במדינת גרמניה.

בליל שבת, בעת עריכת שולחן הטהור, נכנס יהודי מתושבי המקום שהיתה לו זו הפעם הראשונה בחייו שראה חסידים שעומדים סביב אדמו"ר היושב בראש השולחן, ועל השולחן היו בקבוקי יין, ופרוסות של חלות. הכל היה זר לו, סקרנותו גברה עליו, עד שניגש לאחד החסידים וביקשו שיסביר לו מה זה רבי? ומה זה טיש?... החסיד ניסה להסביר לו – אבל דבריו לא נקלטו אצלו והוא פנה לאדם אחר שיסביר לו.

לאט לאט התקלה סביבו קבוצת אנשים שכל אחד מנסה את כוחו לשבר את אזניו של האורח ולבאר לו מה זה רבי. בשלב מסוים הבחין הרבי בעצמו בכל ההתקלות והדיבורים, וביקש להבין את פשר ההמולה. כשאמרו לו, ביקש לקרוא לפניו לאותו יהודי.

הרבי פנה אליו ואמר: אני אסביר לך. מסתמא אתה יודע שיש רב של בית כנסת. רב זה הוא בעל הבית של בית הכנסת, ותפקידו להיות אחראי על כל ענייני ניהול בית הכנסת, ותפקידו להיות אחראי על כל ענייני הקהילה, ומעליו יש את הרב הראשי של העיר, שהוא 'בעל הבית' האחראי על כל הרבנים מתחתיו. 'אתה יודע מה זה רבי?' – אמר לו ההוסיאטין – רבי זה מי שהוא בעל הבית על עצמו!

שום תשים עליך מלך, אדם צריך להיות מלך ובעל הבית על עצמו, על כוחותיו, על מידותיו ועל הנהגותיו, כמו שאמרו חז"ל: 'צדיקים לבם ברשותם'.

"לבלתי רום לבנו" (יז, כ)

סח הרה"ק רבי דוד משה מטשורטקוב: כאשר נישא רבי יחזקאל לנדא, ה"נודע ביהודה", העניק לו חותנו נדוניה בסכום גדול. עשה לו תיבה נעולה ומשומרת בחדר לימודו ובה נעל את המעות. באחד הימים, עודו אברך צעיר, הגיע עני והתחנן לעזרה: מצות הכנסת כלה מצויה אצלו, בתו בגרה והגיעה לפרקה, אף באה ב"ה בקשרי השידוכין. אלא שהוצאות הנישואין מגיעות לכשלוש מאות אדומים כולל הנדוניה ולרש אין כל.

נענה לו ה"נודע ביהודה", פתח את תיבת הנדוניה שלו, הוציא מתוכה מאתיים ותשעים אדומים והעניקם לעני. העני שהשעה שיחקה לו החליט להרבות בתחינה ובקשה, אולי יחוס, אולי ירחם: "שמא יתן לי מר עוד עשרה זהובים ונמצאת מלאכתי שלמה?"

השיב לו ה"נודע ביהודה": אין המצוה נקראת אלא על שם גומרה. חפש לך נדיב שיעניק לך את הסכום החסר ותיקרא המצוה על שמו..."

סיים הטשורטקובער רבי: כל גדלותו של ה"נודע ביהודה" קנה מאותו מעשה שעשה כמעט בשלמות כדי שלא להביא עצמו לידי גאווה שזכה במצוה.

(במחשבה תחילה)

"תמים תהיה עם ה' אלקיך" (יח, ג)

הגאון רבי מנחם צבי ברלין, ראש ישיבת 'רבינו חיים עוזר', סיפר מה שסיפר לו נכדו של החפץ חיים, למשפחת זקס, על רשכבה"ג מרן ה'קהילות יעקב' זצ"ל.

יום אחד הגיע גביר נודע לישיבת נוברהדוק, שעמדה בראשותו של הגאון רבי אברהם יפה'ן זצ"ל, וביקש ממנו שיציע בפניו את הבחור הטוב ביותר בישיבה, כחתן לבתו. אמר לו ראש הישיבה שיגש אל הבחור יעקב ישראל קניבסקי, והעיד שהוא הבחור הטוב ביותר. קרא הגביר לבחור זה, והחל לשאול אותו על השאיפות העומדות בפניו בבניית בית, על כל מה שכרוך בכך. הבחור השיב על כל השאלות בסגנון אחד, ואמר שהשאיפה שלו היא להגיע ל'יראת שמים'. זה מה שהוא רוצה להיות בעצמו, זה מה שהוא רוצה לראות באשתו לעתיד, וזה גם מה שהוא רוצה לראות בביתו, רק יראת שמים.

חזר הגביר אל ראש הישיבה, ואמר שהבחור שהצעת לי הוא 'תמים מדי'... שכן כל מה שהוא רוצה, זה רק יראת שמים. והיכן לימוד התורה שלו? היכן השאיפות בדיעת הש"ס?

ניגש הגר"א יפה'ן אל הבחור, מי שעתיד להיות רבן של כל בני הגולה, והציג בפניו את השגותיו של הגביר על כך שהוא תמים מדי. נענע הגר"א והשיב: 'כמה תמים הוא הגביר הזה שהוא חושב שיש משהו בעולם חוץ מיראת שמים!' (ברכי נפשי)

"מי האיש אשר בנה בית חדש... פן ימות במלחמה ואיש אחר יחנכנו" (כ, ה)

יש לנו להתבונן בפיקוד המלחמה, לכאורה מה פשר התוספת של 'ואיש אחר יחנכנו', וכי עצם זה שהוא ימות במלחמה ולא יוכל לחנך את ביתו אין זו סיבה מספקת שישוב לביתו.

אלא שהתורה מלמדת כאן את עומק כוחות הנפש, שאף שעיקר הסיבה באמת הוא שמא ימות במלחמה, אבל כשמוסיף אדם לשמוע ש'איש אחר יחנכנו' יכאב לו יותר, ויזדרז לשוב לביתו. הרי לנו דבר נורא, אדם יוצא למלחמה, יודע שאפשר שימות במלחמה ולא יוכל לחנך את ביתו, אבל זה עוד אינו מפריע לו כל כך, כמו החשש שאיש 'אחר' יחנכנו. זה כבר לא.

וכמו שידוע מה שמספרים העולם, על נגיד אחד שבא לרב העיירה לדון עם חבריו על כמה רובלים, כולו אומר זעם וכעס, ובמשך כל ה'דין תורה', צעק ורטן על הצד שכנגד.

לאחר זמן, בערב פסח, נתעוררה אצל הנגיד שאלה על חבית יין בחשש תערובת חמץ, וכשבא לפני אותו רב של העיירה פסק לו שדינה להישפך. כאן לא כעס הנגיד, אף לא רטן וצעק, אלא בלא אומר ודברים שפך את תכולת החבית לנהר, וחסל.

הרב, שאותו 'דין תורה' לא נשכח ממנו, פנה אל הנגיד ושאלו, אמור לי, איך בגלל חשש תערובת הינך מוותר במחי יד על סכום כה נכבד, בעוד שעל כמה רובלים עשית זה לא מכבר עסק כה גדול? ענה הנגיד ואמר לרב, 'על כספי, לא איכפת לי, אבל שההוא, הבעל דין שכנגדי, שהוא יקבל את כספי, זה לא ולא. ישפכו אלף חביות לנהר, ולא פרוטה אחת מכיסי לחברי.

(לב שלום)